

คำอธิบายรายวิชา อช21002 ทักษะการพัฒนาอาชีพ จำนวน 4 หน่วยกิต

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

มาตรฐานการเรียนรู้ระดับ

1. มีความรู้ ความเข้าใจทักษะในการพัฒนาอาชีพที่ตัดสินใจเลือกบนพื้นฐานความรู้ กระบวนการผลิต กระบวนการตลาดที่ใช้นวัตกรรม เทคโนโลยีที่เหมาะสม และประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา
2. มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถจัดทำแผนงานและโครงการธุรกิจ เพื่อพัฒนาอาชีพเข้าสู่ตลาด การแข่งขันตามแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อสู่ความเข้มแข็ง

ศึกษาและฝึกทักษะเกี่ยวกับทักษะอาชีพที่ต้องการพัฒนาอาชีพ ดังนี้คือ

ความจำเป็นในการฝึกทักษะเพื่อพัฒนาอาชีพ กระบวนการผลิต กระบวนการตลาด ที่ใช้นวัตกรรม เทคโนโลยี ความหมาย ความสำคัญของการจัดการเพื่อพัฒนาอาชีพ และระบบการจัดการเพื่อการพัฒนาอาชีพ ที่ตัดสินใจเลือก แหล่งเรียนรู้ในการฝึก วิธีการฝึก การตัดสินใจเลือกแหล่ง และวิธีการฝึก การบันทึก รายงานการฝึกทักษะการพัฒนาอาชีพโดยประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา

ความหมาย ความสำคัญของการจัดทำ และหรือปรับปรุงการจัดการอาชีพ

การทำแผนธุรกิจ แผนธุรกิจเป็นแผนแม่บทในการประกอบอาชีพของทุกคนในครอบครัว ชุมชน ซึ่งเป็นกระบวนการในการระดมความคิดจากการวิเคราะห์ชุมชนที่กำหนดด้วยวิสัยทัศน์ พันธกิจ รายได้ ค่านิยมของชุมชน ตามแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อสู่ความเข้มแข็งเป็นผลสำเร็จ โดยกำหนดเป้าหมาย และกลยุทธ์ การดำเนินงานที่จะดำเนินการไปตามแผนธุรกิจ

การจัดการความเสี่ยง เป็นการวิเคราะห์ศักยภาพและจัดการเกี่ยวกับผลการดำเนินการในอดีตที่ผ่านมาในช่วงระยะเวลา 2-3 ปี จนถึงปัจจุบัน เน้นยอดขายของประเภทสินค้า ค่าใช้จ่ายต่างๆ ผลกำไร วิเคราะห์ คู่แข่งขัน วิเคราะห์ส่วนครองตลาดสัมพันธ์ วิเคราะห์สมรรถนะของธุรกิจ วิเคราะห์สภาวะแวดล้อมภายในด้าน จุดแข็ง จุดอ่อน วิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกด้านโอกาสและอุปสรรค ว่าประเด็นใดจะก่อให้เกิดความเสี่ยงในการประกอบอาชีพต้องจัดการแก้ปัญหาความเสี่ยงนั้น เพื่อความเข้มแข็งในอาชีพ

การจัดการการผลิต หรือการบริการ เป็นการจัดการเกี่ยวกับ การควบคุมคุณภาพให้ได้มาตรฐานตามความต้องการของตลาด การใช้นวัตกรรม เทคโนโลยี การลดต้นทุนการผลิต หรือการบริการ

การจัดการการตลาด เป็นการนำผลผลิตเข้าสู่ตลาด ซึ่งดำเนินการโดยการโฆษณา การประชาสัมพันธ์ การวิจัยตลาด การส่งเสริมการขาย การจัดทำข้อมูลฐานลูกค้า ความสามารถกระจายสินค้าให้ถึงลูกค้า

ปฏิบัติการ จัดทำแผนและโครงการพัฒนาธุรกิจ

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้

สำรวจ วิเคราะห์ทักษะที่ต้องการพัฒนาอาชีพแหล่งฝึกและวิธีการฝึก กระบวนการผลิต กระบวนการตลาดที่ใช้นวัตกรรม เทคโนโลยี การถอดบทเรียนจากการฝึกทักษะเพื่อการพัฒนาอาชีพโดยประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา

เป็นการศึกษาปฏิบัติจริงด้วยการทำแผนธุรกิจของชุมชน หรือของผู้เรียนตามแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การจัดการความเสี่ยง การจัดการการผลิต การจัดการการตลาด อาจสร้างสถานการณ์จำลองขึ้นมาหรือพาไปศึกษาของจริง เพื่อฝึกปฏิบัติและนำแผนปฏิบัติการต่างๆ เข้าสู่ชีวิต หรือดำเนินการจริงตามวิถีชีวิต เพื่อผู้เรียนจะเกิดความรู้ ความสามารถในการบริหารจัดการธุรกิจอย่างแท้จริง

การวัดและประเมินผล

ประเมินจากสภาพจริงจากผลงานการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้ การทำแผนงาน และโครงการพัฒนาอาชีพ โดยการนำภูมิปัญญาในชุมชนมาประยุกต์ใช้

รายละเอียดคำอธิบายรายวิชา อช21002 ทักษะการพัฒนาอาชีพ จำนวน 4 หน่วยกิต
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

มาตรฐานการเรียนรู้ระดับ

1. มีความรู้ ความเข้าใจทักษะในการพัฒนาอาชีพที่ตัดสินใจเลือกบนพื้นฐานความรู้ กระบวนการผลิต กระบวนการตลาดที่ใช้นวัตกรรม เทคโนโลยีที่เหมาะสม และประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา
2. มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถจัดทำแผนงานและโครงการธุรกิจ เพื่อพัฒนาอาชีพเข้าสู่ตลาด การแข่งขันตามแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อสู่ความเข้มแข็ง

ที่	หัวข้อเรื่อง	ตัวชี้วัด	เนื้อหา	จำนวน (ชั่วโมง)
1	ทักษะในการพัฒนาอาชีพ	<p>1.อธิบายความจำเป็นในการฝึกทักษะ กระบวนการผลิต กระบวนการตลาดที่ใช้ นวัตกรรม เทคโนโลยี</p> <p>2.อธิบายความหมาย ความสำคัญ ของการจัดการอาชีพ และระบบ การจัดการ เพื่อการพัฒนาอาชีพ โดยประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา</p> <p>3.สำรวจแหล่งเรียนรู้ และสถานที่ ฝึกทักษะในการพัฒนาอาชีพ</p> <p>4.วางแผนในการฝึกทักษะอาชีพ โดยพัฒนาต่อยอด และ ประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา</p>	<p>1.ความจำเป็นในการฝึกทักษะ กระบวนการผลิต กระบวนการ ตลาดที่ใช้นวัตกรรม เทคโนโลยี เพื่อพัฒนาอาชีพ</p> <p>2.ความหมาย ความสำคัญของ การจัดการอาชีพ</p> <p>3.แหล่งเรียนรู้ และสถานที่ฝึก อาชีพ</p> <p>4.การวางแผนโดยกำหนดสิ่ง ต่างๆดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - ความรู้และทักษะที่ต้องฝึก - วิธีการฝึก - แหล่งฝึก - วัน เวลาในการฝึก <p>ฯลฯ</p>	80
		5.ฝึกทักษะอาชีพตามแผนที่ กำหนดไว้ได้โดยมีการบันทึก ขั้นตอนการฝึกทุกขั้นตอน	<p>5.การฝึกทักษะอาชีพ</p> <ul style="list-style-type: none"> - การจดบันทึก - ปัญหาและการแก้ปัญหา - ข้อเสนอแนะ <p>ฯลฯ</p>	

ที่	หัวข้อ	ตัวชี้วัด	เนื้อหา	จำนวน (ชั่วโมง)
2	การทำแผนธุรกิจ เพื่อการพัฒนาอาชีพ	<p>1.วิเคราะห์ชุมชน โดยการระดมความคิดเห็นของคนในชุมชน และกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ รายได้ ค่านิยมของชุมชน เป้าหมาย และกลยุทธ์ตามแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง</p> <p>2.วางแผนปฏิบัติการ</p>	<p>1.การวิเคราะห์ชุมชน</p> <ul style="list-style-type: none"> - จุดแข็ง - จุดอ่อน - โอกาส - อุปสรรค <p>2.การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และกลยุทธ์ ในการกำหนดแผนพัฒนาธุรกิจของชุมชน</p> <p>3.การวางแผนปฏิบัติการ</p>	10
3	การจัดการความเสี่ยง	<p>1.วิเคราะห์ศักยภาพ และจัดการเกี่ยวกับผลการดำเนินการในอดีตที่ผ่านมา 2-3 ปี จนถึงปัจจุบัน</p> <p>2. อธิบายวิธีแก้ปัญหาคือความเสี่ยงเพื่อความมั่นคงของอาชีพ</p> <p>3.สามารถวางแผนปฏิบัติการ</p>	<p>1.การวิเคราะห์ศักยภาพ และการจัดการความเสี่ยงกับผลการดำเนินงาน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ประเภทสินค้า - ค่าใช้จ่ายต่างๆ - ผลกำไร - คู่แข่งขัน - ส่วนครองตลาด - สมรรถนะของธุรกิจ - สภาวะแวดล้อมภายในจุดแข็ง จุดอ่อน - สภาวะแวดล้อมภายนอก <p>ด้านโอกาสและอุปสรรค</p> <p>2.การแก้ปัญหาคือความเสี่ยง</p> <p>3.การวางแผนปฏิบัติการ</p>	20

ที่	หัวข้อ	ตัวชี้วัด	เนื้อหา	จำนวน (ชั่วโมง)
4	การจัดการการผลิตหรือการบริการ	1.จัดการเกี่ยวกับการควบคุมคุณภาพ 2.อธิบายวิธีการใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีในการผลิต 3.อธิบายขั้นตอนการลดต้นทุนการผลิตหรือการบริการ 4.จัดทำแผนการผลิตหรือการบริการ	1.การจัดการเกี่ยวกับการควบคุมคุณภาพ 2.การใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีในการผลิต 3.การลดต้นทุนการผลิตหรือการบริการ 4.การจัดทำแผนปฏิบัติการ	10
5	การจัดการการตลาด	1.จัดการการตลาดเพื่อนำผลผลิตเข้าสู่ตลาด 2.สามารถจัดทำแผนการจัดการการตลาด	1.การจัดการการตลาด - การโฆษณา - การประชาสัมพันธ์ - การวิจัยตลาด - การส่งเสริมการขาย - การทำข้อมูลฐานลูกค้า - การกระจายสินค้า 2.การจัดทำแผนปฏิบัติการ	10
6	การขับเคลื่อนเพื่อพัฒนาธุรกิจ	1.วิเคราะห์ความเป็นไปได้ของแผนพัฒนาธุรกิจ 2.พัฒนาแผนพัฒนาอาชีพ 3.ขั้นตอนการขับเคลื่อนแผนพัฒนาอาชีพ 4.อธิบายปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขที่เกิดจากการขับเคลื่อนแผนธุรกิจ	1.การวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของแผนพัฒนาอาชีพ 2.การพัฒนาแผนพัฒนาอาชีพ 3.ขั้นตอนการขับเคลื่อนแผนพัฒนาอาชีพ 4.ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขที่เกิดจากการขับเคลื่อนแผนธุรกิจ	20

ที่	หัวข้อ	ตัวชี้วัด	เนื้อหา	จำนวน (ชั่วโมง)
7	โครงการพัฒนาอาชีพ	1.อธิบายความสำคัญของการทำ โครงการพัฒนาอาชีพ 2.เขียนโครงการ 3.เขียนแผนปฏิบัติการ 4.ตรวจสอบโครงการได้ถูกต้อง และเหมาะสม	1.ความสำคัญของโครงการ พัฒนาอาชีพ 2.ขั้นตอนการเขียนโครงการ 3.การเขียนแผนปฏิบัติการ 4.การตรวจสอบโครงการ	10

ตารางการวิเคราะห์รายละเอียดคำอธิบายรายวิชา
รายวิชา อช21002 ทักษะการพัฒนาอาชีพ จำนวน 4 หน่วยกิต
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ที่	หัวเรื่อง	ตัวชี้วัด	เนื้อหา	จำนวน ชั่วโมง	ออกแบบแผนการจัดการ เรียนรู้		
					เรียนรู้ ด้วย ตนเอง	พบ กลุ่ม	สอน เสริม
1	ทักษะในการ พัฒนาอาชีพ	<p>1.อธิบายความจำเป็นใน การฝึกทักษะ กระบวนการผลิต กระบวนการตลาดที่ใช้ นวัตกรรม เทคโนโลยี</p> <p>2.อธิบายความหมาย ความสำคัญของการ จัดการอาชีพ และระบบ การจัดการ เพื่อการ พัฒนาอาชีพ โดย ประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา</p> <p>3.สำรวจแหล่งเรียนรู้ และ สถานที่ฝึกทักษะในการ พัฒนาอาชีพ</p> <p>4.วางแผนในการฝึกทักษะ อาชีพโดยพัฒนาต่อ ยอด และประยุกต์ใช้ ภูมิปัญญา</p> <p>5.ฝึกทักษะอาชีพตามแผน ที่กำหนดไว้ได้โดยมีการ บันทึกขั้นตอนการฝึก ทุกขั้นตอน</p>	<p>1.ความจำเป็นในการฝึก ทักษะ กระบวนการผลิต กระบวนการตลาดที่ใช้ นวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อ พัฒนาอาชีพ</p> <p>2.ความหมาย ความสำคัญ ของการจัดการอาชีพ</p> <p>3.แหล่งเรียนรู้ และสถานที่ฝึก อาชีพ</p> <p>4.การวางแผนโดยกำหนดสิ่ง ต่างๆดังนี้ - ความรู้และทักษะที่ต้องฝึก - วิธีการฝึก - แหล่งฝึก - วัน เวลาในการฝึก ฯลฯ</p> <p>5.การฝึกทักษะอาชีพ - การจดบันทึก - ปัญหาและการแก้ปัญหา - ข้อเสนอแนะ ฯลฯ</p>	80	<p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p>	<p>✓</p> <p>✓</p>	

ตารางการวิเคราะห์รายละเอียดคำอธิบายรายวิชา
รายวิชา อช21002 ทักษะการพัฒนาอาชีพ จำนวน 4 หน่วยกิต
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ที่	หัวเรื่อง	ตัวชี้วัด	เนื้อหา	จำนวน ชั่วโมง	ออกแบบแผนการจัดการ เรียนรู้		
					เรียนรู้ ด้วย ตนเอง	พบ กลุ่ม	สอน เสริม
2	การทำแผน ธุรกิจ เพื่อการ พัฒนาอาชีพ	1.วิเคราะห์ชุมชน โดยการระดมความ คิดเห็นของคนในชุมชน และกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ รายได้ ค่านิยม ของชุมชน เป้าหมาย และกลยุทธ์ ตามแนวคิด ปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง 2.วางแผนปฏิบัติการ	1.การวิเคราะห์ชุมชน - จุดแข็ง - จุดอ่อน - โอกาส - อุปสรรค 2.การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และกลยุทธ์ ในการกำหนด แผนพัฒนาธุรกิจของชุมชน 3.การวางแผนปฏิบัติการ	10		✓	
3	การจัดการความ เสี่ยง	1.วิเคราะห์ศักยภาพ และจัดการเกี่ยวกับผล การดำเนินการในอดีตที่ ผ่านมา 2-3 ปี จนถึง ปัจจุบัน 2. อธิบายวิธีแก้ปัญหา ความเสี่ยงเพื่อความ มั่นคงของอาชีพ 3.สามารถวางแผน ปฏิบัติการ	1.การวิเคราะห์ศักยภาพ และ การจัดการความเสี่ยงกับผล การดำเนินงาน - ประเภทสินค้า - ค่าใช้จ่ายต่างๆ - ผลกำไร - คู่แข่งขัน - ส่วนครองตลาด - สมรรถนะของธุรกิจ - สภาวะแวดล้อมภายใน จุดแข็ง จุดอ่อน - สภาวะแวดล้อมภายนอก ด้านโอกาสและอุปสรรค 2.การแก้ปัญห ความเสี่ยง 3.การวางแผนปฏิบัติการ	20		✓	

ตารางการวิเคราะห์รายละเอียดคำอธิบายรายวิชา
รายวิชา อช21002 ทักษะการพัฒนาอาชีพ จำนวน 4 หน่วยกิต
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ที่	หัวข้อเรื่อง	ตัวชี้วัด	เนื้อหา	จำนวน ชั่วโมง	ออกแบบแผนการจัดการ เรียนรู้		
					เรียนรู้ ด้วย ตนเอง	พบ กลุ่ม	สอน เสริม
4	การจัดการการผลิตหรือการบริการ	1.จัดการเกี่ยวกับการควบคุมคุณภาพ 2.อธิบายวิธีการใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีในการผลิต 3.อธิบายขั้นตอนการลดต้นทุนการผลิตหรือการบริการ 4.จัดทำแผนการผลิตหรือการบริการ	1.การจัดการเกี่ยวกับการควบคุมคุณภาพ 2.การใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีในการผลิต 3.การลดต้นทุนการผลิตหรือการบริการ 4.การจัดทำแผนปฏิบัติการ	10		✓ ✓ ✓ ✓	
5	การจัดการการตลาด	1.จัดการการตลาดเพื่อนำผลผลิตเข้าสู่ตลาด 2.สามารถจัดทำแผนการจัดการการตลาด	1.การจัดการการตลาด - การโฆษณา - การประชาสัมพันธ์ - การวิจัยตลาด - การส่งเสริมการขาย - การทำข้อมูลฐานลูกค้า - การกระจายสินค้า 2.การจัดทำแผนปฏิบัติการ	10		✓ ✓	
6	การขับเคลื่อนเพื่อพัฒนาธุรกิจ	1.วิเคราะห์ความเป็นไปได้ของแผนพัฒนาธุรกิจ 2.พัฒนาแผนพัฒนาอาชีพ	1.การวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของแผนพัฒนาอาชีพ 2.การพัฒนาแผนพัฒนาอาชีพ	20		✓ ✓	

ตารางการวิเคราะห์รายละเอียดคำอธิบายรายวิชา
รายวิชา อช21002 ทักษะการพัฒนาอาชีพ จำนวน 4 หน่วยกิต
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ที่	หัวเรื่อง	ตัวชี้วัด	เนื้อหา	จำนวน ชั่วโมง	ออกแบบแผนการจัดการ เรียนรู้		
					เรียนรู้ ด้วย ตนเอง	พบ กลุ่ม	สอน เสริม
6	การขับเคลื่อน เพื่อพัฒนาธุรกิจ	3.ขั้นตอนการขับเคลื่อน แผนพัฒนาอาชีพ 4.อธิบายปัญหา อุปสรรค และแนวทาง แก้ไขที่เกิดจากการ ขับเคลื่อนแผนธุรกิจ	3.ขั้นตอนการขับเคลื่อน แผนพัฒนาอาชีพ 4.ปัญหา อุปสรรค และ แนวทางแก้ไขที่เกิดจากการ ขับเคลื่อนแผนธุรกิจ			✓ ✓	
7	โครงการพัฒนา อาชีพ	1.อธิบายความสำคัญ ของการทำโครงการ พัฒนาอาชีพ	1.ความสำคัญของโครงการ พัฒนาอาชีพ	10	✓		

แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชา ทักษะการพัฒนาอาชีพ

ครั้งที่ ..... วันที่ .....เดือน.....พ.ศ.....

เรื่อง ทักษะในการพัฒนาอาชีพ

ตัวชี้วัด

อธิบายความจำเป็นในการฝึกพัฒนาอาชีพ กระบวนการผลิต กระบวนการตลาดที่ใช้ นวัตกรรม เทคโนโลยี

เนื้อหา

ความจำเป็นในการฝึกทักษะอาชีพ กระบวนการผลิต กระบวนการตลาดที่ใช้ นวัตกรรม เทคโนโลยี

ขั้นตอนการจัดกระบวนการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 การกำหนดสภาพปัญหาความต้องการในการเรียนรู้

1.1 ครูและผู้เรียนร่วมกันอภิปรายความจำเป็นในการฝึกทักษะอาชีพ กระบวนการผลิต กระบวนการตลาดที่ใช้ นวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อการขยายอาชีพ

1.2 ครูและผู้เรียนร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาในการฝึกทักษะอาชีพ กระบวนการผลิต กระบวนการตลาดที่ใช้ นวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อการขยายอาชีพ

1.3 ครู และผู้เรียนร่วมกันสรุปประเด็น ปัญหา จากการอภิปราย และวิเคราะห์นำมากำหนดกิจกรรมในการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง กระบวนการกลุ่ม หรือวิธีอื่น ๆ ที่เหมาะสม

ขั้นที่ 2 การแสวงหาข้อมูลและการจัดการเรียนรู้

2.1. ผู้เรียนศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง จากสื่อ อินเทอร์เน็ต ภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งเรียนรู้อื่น ๆ

2.2. ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้ามาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนในกลุ่ม

2.3. ผู้เรียนร่วมกันสรุปองค์ความรู้ และเขียนสรุปรายงาน นำเสนอครูผู้สอน

2.4 ครูและผู้เรียนร่วมกันสรุปองค์ความรู้ที่ได้รับ

ขั้นที่ 3 การปฏิบัติและนำไปประยุกต์ใช้

1.1 ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติใช้ในการทำงาน การวางแผนขยายอาชีพ ในการดำรงชีวิตประจำวัน

1.2 ผู้เรียนรวบรวมผลการปฏิบัติ สรุป และจัดทำรายงาน

ขั้นที่ 4 การประเมินผล

- 4.1 ครูและผู้เรียนร่วมกันสรุปองค์ความรู้จากการนำเสนอผลงาน รายงานของผู้เรียน
- 4.2 ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้จากการสรุปองค์ความรู้ไปใช้ในการปรับปรุง แก้ไข ข้อบกพร่องของตนเอง
- 4.3 ครูประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนจากผลงาน เอกสารรายงาน ใบงาน ตามสภาพความเป็นจริง และธรรมชาติของผู้เรียน

สื่อ

1. ใบงาน/แบบฝึกหัด
2. ใบความรู้
3. หนังสือเรียน

กระบวนการผลิต กระบวนการตลาด ที่นวัตกรรมเทคโนโลยี เพื่อพัฒนาอาชีพ

1.1 ความจำเป็นในการฝึกทักษะเพื่อพัฒนาอาชีพ การพัฒนาทักษะอาชีพด้านต่าง ๆ ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของตลาด ได้แก่ ความรู้ ความสามารถ ในกระบวนการผลิต และกระบวนการการตลาด การพัฒนาอาชีพมีความสำคัญและจำเป็น ดังนี้ 1. ด้านเศรษฐกิจ จากการแข่งขันทางธุรกิจที่มีการแข่งขันทางการตลาดสูง จึงเกิดการรวมกลุ่ม การค้าต่าง ๆ เช่น เขตการค้าเสรีอาเซียน เขตเศรษฐกิจยุโรป ดังนั้นการพัฒนาอาชีพจึงจำเป็นต้องมี การพัฒนาสินค้าให้สามารถเขาสู่ตลาดการแข่งขัน และเป็นที่ยอมรับของต่างประเทศ 2. ด้านสังคม ประเทศที่มีเศรษฐกิจดีจะส่งผลให้สภาพของสังคมดีขึ้น เช่น ปราศจากโจรผู้ร้าย 3. ด้านการศึกษา ครอบครัวที่มีเศรษฐกิจดีจะสามารถส่งบุตรหลานเข้ารับการศึกษาได้ตามความ ต้องการ และในอนาคตเยาวชนเหล่านี้ก็จะเป็ประชากรที่มีคุณภาพ มีความสามารถในการประกอบอาชีพ ส่งผลต่อเศรษฐกิจ สังคมให้มีความเจริญก้าวหน้าต่อไป

1.2 ความจำเป็นในการพัฒนากระบวนการผลิต จากสภาพสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ส่งผลให้ความต้องการสินค้าของผู้บริโภคมีความ แตกต่างกันทั้งทางด้านปริมาณและด้านคุณภาพ ดังนั้น การพัฒนาอาชีพจึงมีความจำเป็นเพื่อรองรับ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าว เทคนิคและวิธีการในการพัฒนากระบวนการผลิต และกระบวนการตลาด โดยการ นำภูมิปัญญา นวัตกรรม เทคโนโลยี มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการประกอบอาชีพ กระบวนการผลิต เป็นการบริหารจัดการด้านทุน แรงงาน ที่ดินหรือสถานที่ให้เกิดผลผลิตหรือสินค้า ที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ตรงกับความต้องการของตลาด องค์ประกอบของกระบวนการผลิต นำเสนอได้ตามแผนภูมิ ดังนี้

1. ทุน หมายถึง ปัจจัยที่เป็นเงินทุน วัสดุ อุปกรณ์ วัตถุดิบ เครื่องมือ เครื่องจักร ซึ่งต้องศึกษาวามิทุนใด เขามาเกี่ยวข้องกับ และถ้าจะปรับปรุงแก้ไขต้องพิจารณาว่าต้องใช้ทุนประเภทใดมากน้อยเพียงใดลดจำนวนที่ใช้ไปบางใดหรือไม่ หรือใช้สิ่งทดแทนที่มีราคาถูกแทนสิ่งที่มีราคาแพงใดหรือไม่ หรือเนนใจ ทุนที่มีอยู่ในท้องถิ่น เพราะถ้าเงินทุนจากที่อื่นจะมีค่าใช้จ่ายสูงขึ้น เช่น ค่าขนส่ง ค่าแรงงาน ถ้าเป็นเงินที่ต้อง ใช้ในการลงทุนที่ต่องไปกู้ยืม เสียดอกเบี้ยในอัตราที่สูงจะทำอย่างไรถึงจะลดดอกเบี้ยให้ต่ำลง ซึ่งจะมี ผลต่อการลดต้นทุน

2. แรงงาน หมายถึง แรงงานคน สัตว์ เครื่องจักรต่าง ๆ ที่ใช้ในการผลิต ผู้เรียนจะต้องศึกษา วิเคราะห์ การใช้แรงงานว่าใช้แรงงานคุ้มค่ากับเงินทุนและเวลาหรือไม่ ใช้แรงงานเหมาะสมกับงาน หรือขนาดของพื้นที่หรือไม่ เช่น พื้นที่น้อยก็ควรใช้แรงงานคนไม่ควรใช้เครื่องจักรขนาดใหญ่ แรงงานที่ใช้ มีคุณภาพหรือไม่ มีการให้ขวัญกำลังใจแก่แรงงานที่ใช้หรือไม่

3. สถานที่ หมายถึง ที่ดินทำกิน หรือสถานที่ต่าง ๆ เช่น หางสรรพสินค้า ร้านค้า ซึ่งเป็นสถานที่ประกอบการ ถ้าเป็นที่ดินทำกินอาชีพเกษตรกรก็อาจจะพิจารณาว่าได้ที่ดินคุ้มค่ากับการลงทุนหรือไม่ ใช้ทั้งหมด หรือใช้อย่างเหมาะสมกับการปลูกพืชหรือเลี้ยงสัตว์หรือไม่ มีการทำนุบำรุงที่ดินทำกินบาง หรือไม่ เช่น บำรุงดินโดยปลูกพืชตระกูลถั่ว แลวไถกลบเพื่อบำรุงดิน สำหรับอาชีพบริการ เช่น ขายอาหาร เป็ดรานเสริมสวย ซอมรองเทา นวดแผนโบราณ ซึ่งต้องอาศัย ทำเลที่ตั้ง เช่น อยู่ในย่านชุมชน การเดินทางสะดวกสบาย มีที่จอดรถให้ลูกค้า สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ต้องนำมา พิจารณาเพื่อพัฒนาให้ดีขึ้น

4. การจัดการ เป็นการนำทุน แรงงาน และที่ดินหรือสถานที่ไปบริหารจัดการให้เกิดผลผลิต อย่างคุ้มค่าและได้ประโยชน์สูงสุด ดังนั้น การจัดการจึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นต่อการประกอบธุรกิจ งามี กระบวนการจัดการที่ผ่านการคิด วิเคราะห์ วางแผนอย่างเป็นขั้นตอน รอบคอบบนฐานข้อมูลที่เป็นจริง และตามสถานการณ์ในขณะนั้นก็นับว่าได้เปรียบกว่าบุคคลอื่น ๆ ที่ไม่ได้ให้ความสำคัญ แต่ทำด้วยความ เคยชิน ทำให้ขาดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้ธุรกิจมีแต่คงที่หรือถอยหลัง เพื่อให้อาชีพดำเนินต่อไปได้ มีรายได้ให้ครอบครัวมีกินมีใช้ในครัวเรือน ควรต้องคำนึงถึงการออมเงินเพื่อเป็นหลักประกันของครอบครัว ต่อการดำรงชีวิตของลูกหลานและการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพจำเป็นต้องมีการจัดการในการนำ นวัตกรรมหรือเทคโนโลยีมาใช้ในการผลิต เพื่อให้ผลผลิตมีคุณภาพ และมีปริมาณเพียงพอต่อความต้องการ ของตลาด 1.3 ความจำเป็นในการพัฒนากระบวนการตลาด เป็นการบริหารจัดการด้านการตลาด เริ่มตั้งแต่การศึกษา ความต้องการของลูกค้า การกำหนดเป้าหมาย การทำแผนการตลาด การส่งเสริมการขาย การกำหนดราคาขาย การขาย การส่งมอบสินค้าให้กับลูกค้า ผู้ผลิตก็ต้องศึกษาวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็งของกระบวนการตลาด ทุกขั้นตอนเพื่อนำข้อมูลมาพัฒนาอาชีพ

การตลาดเป็นเรื่องยากของผู้ประกอบอาชีพใหม่ รวมถึงผู้ที่ประกอบอาชีพอยู่แล้ว การศึกษาข้อมูล และการทำความเข้าใจในวิธีการตลาดจะสามารถนำมาปรับใช้เพื่อการพัฒนากระบวนการตลาด

กระบวนการตลาด

1. ผลิตภัณฑ์ สินค้า หมายถึง ผลผลิต ผลิตภัณฑ์ การบริการ เช่น ผลผลิตการเกษตร ผลิตภัณฑ์ แปรรูปต่าง ๆ หรือเป็นสินค้าประเภทบริการ เช่น ขายอาหาร เสริมสวย นวดแผนโบราณ ซึ่งผู้ประกอบการ ต้องพิจารณาความต้องการของลูกค้าอยู่ตลอดเวลา ความต้องการนั้นลดลงหรือเพิ่มขึ้น ถาลดลงจะต้องมีการศึกษา วิเคราะห์ ลักษณะของผลผลิต ผลิตภัณฑ์ เช่น รูปลักษณ์ ความสวยงาม ความตื่นตาตื่นใจ ประโยชน์ของการใช้สอย โดยยึดความต้องการของกลุ่มลูกค้าเป็นสำคัญ สำหรับอาชีพบริการต้องให้ ความสำคัญกับการบริการด้วย เช่น มารยาทการบริการ ความรับผิดชอบ การมีมนุษยสัมพันธ์

2. ราคา หมายถึง การตั้งราคาขายสินค้า ซึ่งขึ้นอยู่กับต้นทุนการผลิต เช่น ค่าวัสดุอุปกรณ์ ค่าดอกเบี้ย ค่าเช่าสถานที่ ค่าแรงงาน ค่าประชาสัมพันธ์ ค่าขนส่ง ค่าน้ำมัน ถาส่งไปขายต่างประเทศจะมี ราคาแพงกว่าขายในประเทศไทย แต่อย่างไรก็ตามผู้ขายควรเน้นการตั้งราคาให้เหมาะสมกับคุณภาพของ สินค้าและควรให้ใกล้เคียงกับคู่แข่ง ถ้าสินค้าใดคู่แข่งน้อย ผู้ขายก็ควรตั้งราคาใหญ่ดีธรรมกับผู้บริโภค ไม่ควรเอาเปรียบลูกค้าเกินไป ดังนั้น ผู้ประกอบการควรศึกษาวิเคราะห์ ราคาของปัจจัยการผลิตผันแปรอย่างไรลดลงหรือ เพิ่มขึ้นหรือจัดหาวัสดุที่มีราคาถูกทดแทนวัสดุที่ราคาแพงได้ เพื่อให้ต้นทุนลดลงได้ หรือสามารถปรับลด อัตราดอกเบี้ย ค่าเช่าสถานที่ ค่าขนส่ง หรือลดการประชาสัมพันธ์ก็จะทำให้ต้นทุนการผลิตลดลง ซึ่งจะมี ผลต่อการกำหนดราคาขายผลิตภัณฑ์ ถ้ากำหนดราคาขายต่ำกว่าคู่แข่ง แต่ปริมาณการขายมากจะดีกว่าขาย ราคาแพงซึ่งผลกำไรโดยรวมสูงกว่าก็น่าจะยึดหลักการนี้

3. ช่องทางการจัดจำหน่าย เป็นการกระจายสินค้าไปถึงผู้บริโภคอย่างปลอดภัย ซึ่งมีหลายวิธี เช่น การขายผ่านคนกลาง การขายปลีก ซึ่งผู้ประกอบการจะต้องพิจารณาความรู้ ความสามารถและศึกษาศักยภาพของตนเองในการเลือกช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้า ซึ่งไม่จำเป็นต้องมีช่องทางจำหน่ายสินค้าเพียงวิธีเดียว อาจใช้หลาย ๆ วิธีเพื่อให้เหมาะสม เช่น แต่เดิมขายผลไม้ผ่านคนกลางเพียงอย่างเดียว ต่อมาเพิ่มวิธีการขายปลีก ทำให้มีช่องทางการจัดจำหน่ายทั้งขายผ่านคนกลางและขายปลีก

4. การส่งเสริมการขาย เป็นการใช้เทคนิคหรือวิธีการให้ลูกค้ารู้จักและต้องการซื้อสินค้าโดยวิธีต่าง ๆ เช่น การจัดให้มีการชิงรางวัล การมีส่วนลด การซื้อ 1 แถม 1 การส่งเสริมการขายอาจจะประชาสัมพันธ์โดยวิธีต่าง ๆ เช่น แจกแผ่นปลิว ประกาศลงในหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ นอกจากจะส่งเสริมการขายด้วยวิธีต่าง ๆ แล้ว การบริการหลังการขายก็เป็นเรื่องสำคัญ เพราะการที่ลูกค้าสั่งซื้อสินค้าครั้งหนึ่งนั้น ไม่ได้หมายความว่าผู้ขายจะขายได้ครั้งเดียว แต่หากมีการบริการหลังการขายที่ดี ลูกค้าก็สามารถกลับมาซื้อใหม่ หรืออาจบอกต่อคนอื่น ๆ ให้มาใช้บริการก็ได้ ดังนั้น ผู้ประกอบการจะต้อง ศึกษา วิเคราะห์ การส่งเสริมการขายที่ดำเนินการอยู่ว่า มีข้อดีข้อเสียอย่างไร ควรมีการปรับปรุงวิธีการ หรือไม่อย่างไร

บันทึกหลังการสอน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

กศน. ตำบล ..... กศน.อำเภอควนกาหลง จังหวัดสตูล

สัปดาห์ที่..... วันที่.....

ผู้เรียนทั้งหมด.....คน มาเรียน.....คน ขาดเรียน.....คน

1. ผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

.....
.....
.....
.....
.....
.....

2. ปัญหา / อุปสรรค

.....
.....
.....
.....

3. ข้อเสนอแนะ/แนวทางแก้ไข

.....
.....
.....
.....

ลงชื่อ..... ผู้บันทึก

( )

ความคิดเห็น	ความคิดเห็น
....	....
ลงชื่อ.....นายทะเบียน ( )	ลงชื่อ.....ผู้บริหารสถานศึกษา ( )

แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาทักษะพัฒนาอาชีพ

ครั้งที่ ..... วันที่ ..... เดือน.....ปี.ศ.....

เรื่อง การทำแผนธุรกิจเพื่อพัฒนาอาชีพ

ตัวชี้วัด

วิเคราะห์ชุมชนโดยการระดมความคิดเห็นของคนในชุมชน และกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ รายได้
ค่านิยมของชุมชน เป้าหมายและกลยุทธ์ ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เนื้อหา

1. การวิเคราะห์ชุมชน จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค
2. การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ รายได้ ค่านิยม เป้าหมาย และกลยุทธ์ ในการกำหนดแผนธุรกิจ
ของชุมชน

ขั้นตอนการจัดกระบวนการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 การกำหนดสภาพปัญหาความต้องการในการเรียนรู้

1. ครูและผู้เรียนร่วมกันวิเคราะห์ชุมชนและร่วมระดมความคิดเห็นกับคนในชุมชนเพื่อหาจุดแข็ง
จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค
2. ร่วมกันสรุปประเด็นปัญหาและอภิปรายหน้าชั้นเรียน

ขั้นที่ 2 การแสวงหาข้อมูลและการจัดการเรียนรู้

1. ผู้เรียนศึกษาใบความรู้ เรื่องการวางแผนในการฝึกทักษะอาชีพ
2. ผู้เรียนฝึกวางแผนการฝึกอาชีพตัวเอง
3. จัดทำรายงาน นำเสนอ

ขั้นที่ 3 การปฏิบัติและนำไปประยุกต์ใช้

1. นำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติใช้ในการทำงาน การวางแผนขยายอาชีพ ในการดำรงชีวิต
2. ผู้เรียนร่วมกันอภิปรายสรุป

ขั้นที่ 4 การประเมินผล

1. การทำรายงาน
2. สังเกตการณ์มีส่วนร่วม

สื่อ

1. หนังสือเรียน/สื่อสิ่งพิมพ์
2. ใบความรู้

เรื่องที่ 1 ความหมายและความสำคัญของการจัดการพัฒนาอาชีพ

การพัฒนาอาชีพ หมายถึง การดำเนินการ เพื่อให้การประกอบอาชีพมีการพัฒนาก้าวหน้า ทั้งด้าน ปริมาณ และคุณภาพให้ดีขึ้นสอดคล้องกับความต้องการของตลาดอย่างมีระบบ การพัฒนาอาชีพมีความสำคัญ สรุปได้ ดังนี้

1. เป็นการให้ทรัพยากรในชุมชนให้เกิดประโยชน์กับท้องถิ่น โดยการนำมาประกอบอาชีพใหม่ รายได้มากขึ้น

2. เป็นการขยายตลาดให้กว้างขวางออกไปได้มากขึ้น

3. ช่วยเปลี่ยนรูปแบบของผลิตภัณฑ์หรือพัฒนาผลิตภัณฑ์ออกสู่ตลาดได้มากยิ่งขึ้น

4. ผู้บริโภคสามารถเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ตามที่ตนเองต้องการได้มากยิ่งขึ้น

5. การพัฒนาผลิตภัณฑ์ช่วยเพิ่มปริมาณของผลิตภัณฑ์ และทำให้การใช้แหล่งทุน และการ ดำเนินการรุดานการตลาดสามารถดำเนินการได้มากขึ้นด้วย

6. ช่วยทำให้เศรษฐกิจของชุมชนดีขึ้น

7. เป็นการช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนให้ดีขึ้น และทำให้คนในชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้ ในที่สุด การพัฒนาอาชีพจะประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับพัฒนาตนเอง เนื่องจากปัจจุบัน เทคโนโลยีข่าวสารมีความก้าวหน้า ดังนั้น ผู้ประกอบการจำเป็นต้องพัฒนาตนเองให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง อยู่เสมอ โดยฝากให้เป็นคนช่างสังเกต ช่างคิด มีปฏิภาณไหวพริบดี มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นคน ละเอียดถี่ถ้วน รอบคอบ มีหลักการ เหตุผล มีความขยันหมั่นเพียรในการทำงาน มีความอดทน ใฝ่หา ประสบการณ์ อุทิศตนเพื่องานอาชีพอย่างจริงจัง จึงจะได้ชื่อว่าเป็นผู้รู้จักพัฒนาตนเองเพื่อความสำเร็จใน งานอาชีพ การพัฒนาตนเอง หมายถึง การที่บุคคลกำหนดวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายในชีวิตของตนไว้ ล่วงหน้า และหาวิธี พัฒนาให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ เช่น กำหนดเป้าหมายว่าต้องการปลูกข้าวให้ได้ ไร่ละ 100 ถัง ดังนั้น จะต้องหาวิธีการดำเนินงานให้ใดตามเป้าหมาย เช่น ไขพันธุข้าวที่ให้ผลผลิตสูงควบคู่กับการ ดูแลรักษาอย่างเอาใจใส่ ซึ่งมีประโยชน์ของการพัฒนาตนเองในการพัฒนาอาชีพ ดังนี้

1. ช่วยเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ

2. ช่วยให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง

3. ช่วยให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน

4. ช่วยให้มีความสุขในการทำงาน

5. ช่วยให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในการสร้างผลงาน

เรื่องที่ 2 การวิเคราะห์ชุมชนเพื่อการพัฒนาอาชีพ

การพัฒนาอาชีพ เป็นการดำเนินงานอาชีพใหม่การพัฒนาและก้าวหน้ายิ่งขึ้น ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ โดยมีความสอดคล้องกับความต้องการของตลาดอย่างมีระบบ การพัฒนาอาชีพ จะประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับการวิเคราะห์ข้อมูลสถานการณ์ ของชุมชนทั้งภายในและภายนอกให้ตรงกับสภาพความเป็นจริงตามที่มีการเปลี่ยนแปลง เพื่อการสร้างความเชื่อมั่น และกำหนดเป้าหมายการพัฒนาอาชีพที่ชัดเจน ดังนั้น การดำเนินการพัฒนาอาชีพให้ประสบความสำเร็จ แมว่าผู้ดำเนินการอาชีพจะได้มี การดำเนินงานอาชีพมาแล้ว พร้อมทั้งได้ผ่านการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ รวมทั้งได้มีการศึกษาข้อมูลองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องของมาแล้วก็ตาม ในการพัฒนาอาชีพ จึงมีความจำเป็นที่ต้องวิเคราะห์ข้อมูลสถานการณ์ของชุมชน ให้เหมาะสม สอดคล้องกับสภาพบริบทของพื้นที่ ได้แก่ ทรัพยากรธรรมชาติ ลักษณะภูมิอากาศ ภูมิประเทศ ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต และทรัพยากรมนุษย์ ดังนั้น เพื่อเป็นการสร้างความเชื่อมั่น และสามารถกำหนดเป้าหมายในการดำเนินงานพัฒนาอาชีพ ได้อย่างเหมาะสม จึงควรได้มีการวิเคราะห์ชุมชนเกี่ยวกับสภาพบริบทของพื้นที่กับงานอาชีพที่ตัดสินใจ จะดำเนินการพัฒนา การดำเนินการวิเคราะห์ชุมชนโดยทั่วไปนิยมใช้เทคนิค SWOT ในการประเมินเพราะเป็นเทคนิค สำหรับการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมที่มีผลกระทบว่า มีผลดีหรือผลเสียอย่างไรต่อสิ่งที่จะทำให้มี รายละเอียด ดังนี้ S (Strength) จุดแข็ง หมายถึง ความสามารถ หรือสถานการณ์ภายในชุมชนที่เป็นเชิงบวก ซึ่งสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการทำงาน เพื่อให้งานบรรลุวัตถุประสงค์ หรือก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการทำงาน ส่งผลให้งานที่ทำให้เกิดความเข้มแข็ง W (Weakness) จุดอ่อน หมายถึง สถานการณ์ภายในชุมชนที่เป็นเชิงลบ ซึ่งไม่สามารถ นำมาใช้เป็นประโยชน์ในการทำงาน เพื่อให้งานบรรลุวัตถุประสงค์ หรือไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่องาน อาจส่งผลให้งานที่ทำให้เกิดความล้มเหลวได้ O (Opportunity) โอกาส หมายถึง ปัจจัยและสถานการณ์ภายนอกชุมชน ที่เอื้อประโยชน์ ในการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ หรือหมายถึง สภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงาน T (Threat) อุปสรรค หมายถึง ปัจจัยและสถานการณ์ภายนอกชุมชน ที่ขัดขวางหรือ ไม่สนับสนุนต่อการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ หรือหมายถึง สภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นปัญหา ต่อการดำเนินงาน

ในการดำเนินการวิเคราะห์ชุมชนตามสภาพบริบทของพื้นที่ ได้แก่ ทรัพยากรธรรมชาติ ลักษณะภูมิอากาศ ภูมิประเทศ ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิต และทรัพยากรมนุษย์ กับงานอาชีพที่ ตัดสินใจ จะดำเนินการพัฒนา ด้วยเทคนิค SWOT

เพื่อการหาอาชีพ มีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

1. กำหนดประเด็นสภาพบริบทของพื้นที่ที่มีความสัมพันธ์ต่องานอาชีพที่ตัดสินใจที่จะดำเนินการพัฒนา เพื่อการนำมาวิเคราะห์ เช่น

1.1 กลุ่มอาชีพเกษตรกรรม ประเด็นสภาพบริบทที่ควรนำมาวิเคราะห์ ได้แก่ ทรัพยากรธรรมชาติ ลักษณะภูมิอากาศ ลักษณะภูมิประเทศ และทรัพยากรมนุษย์

1.2 กลุ่มอาชีพอุตสาหกรรม ประเด็นสภาพบริบทที่ควรนำมาวิเคราะห์ ได้แก่ ทรัพยากรธรรมชาติ ลักษณะภูมิประเทศ สภาพภูมิอากาศ ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิต

1.3 กลุ่มอาชีพพาณิชย์กรรม ประเด็นสภาพบริบทที่ควรนำมาวิเคราะห์ ได้แก่ ทรัพยากรธรรมชาติ ภูมิอากาศ ภูมิประเทศ และทำเลที่ตั้ง

1.4 กลุ่มอาชีพความคิดสร้างสรรค์ ประเด็นสภาพบริบทที่ควรนำมาวิเคราะห์ ได้แก่ ทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรมนุษย์

1.5 กลุ่มอาชีพอำนาจการและอาชีพเฉพาะทาง ประเด็นสภาพบริบทที่ควรนำมาวิเคราะห์ ได้แก่ ทรัพยากรธรรมชาติ ลักษณะภูมิอากาศ ภูมิประเทศ ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณีและวิถีชีวิต และทรัพยากรมนุษย์ 2. กำหนดรายละเอียดย่อยที่จะทำการวิเคราะห์ในแต่ละประเด็นของสภาพบริบทแต่ละด้าน กับงานอาชีพที่กำหนดจะดำเนินการพัฒนา

บันทึกหลังการสอน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

กศน. ตำบล ..... กศน.อำเภอควนกาหลง จังหวัดสตูล

สัปดาห์ที่..... วันที่.....

ผู้เรียนทั้งหมด.....คน มาเรียน.....คน ขาดเรียน ..... คน

1. ผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

.....
.....
.....
.....
.....
.....

2. ปัญหา / อุปสรรค

.....
.....
.....
.....

3. ข้อเสนอแนะ/แนวทางแก้ไข

.....
.....
.....
.....

ลงชื่อ..... ผู้บันทึก
( )

ความคิดเห็น	ความคิดเห็น
....	....
ลงชื่อ.....นายทะเบียน ( )	ลงชื่อ.....ผู้บริหารสถานศึกษา ( )

ครั้งที่ 8 แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชา ทักษะการพัฒนาอาชีพ
ครั้งที่ ..... วันที่ .....เดือน..... พ.ศ.....

เรื่อง การจัดการความเสี่ยง

ตัวชี้วัด

วิเคราะห์ศักยภาพ และจัดการเกี่ยวกับผลการดำเนินการในอดีตที่ผ่านมา 2-3 ปี จนถึงปัจจุบัน

เนื้อหา

การวิเคราะห์ศักยภาพและการจัดการความเสี่ยงกับผลการดำเนินงาน

- ประเภทสินค้า
- ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ
- ผลกำไร
- คู่แข่งขัน
- ส่วนครองตลาด
- สมรรถนะของธุรกิจ
- สภาพแวดล้อมภายใน
- จุดแข็ง จุดอ่อน
- สภาพแวดล้อมภายนอกด้านโอกาสและอุปสรรค

ขั้นตอนการจัดการกระบวนการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 การกำหนดสภาพปัญหาความต้องการในการเรียนรู้

1.1 ครูและผู้เรียนร่วมกันวิเคราะห์ศักยภาพ และการจัดการความเสี่ยงในเรื่องของประเภทสินค้า ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ผลกำไร คู่แข่งขัน ส่วนครองตลาด สมรรถนะของธุรกิจ สภาพแวดล้อมภายใน จุดแข็ง จุดอ่อน สภาพแวดล้อมภายนอกด้านโอกาส และอุปสรรค

1.2 ครูและนักเรียนร่วมระดมความคิดเห็นกับคนในชุมชนเพื่อหาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค จากนั้น ร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และกลยุทธ์ในการกำหนดแผนขยายธุรกิจของชุมชน

1.3 ครูและผู้เรียนร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาในการจัดการความเสี่ยง และวางแผนในการวางแผน ปฏิบัติการใช้นวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อการจัดการความเสี่ยง

1.4 ครู และผู้เรียนร่วมกันสรุปประเด็น ปัญหา จากการอภิปราย และวิเคราะห์นำมากำหนดกิจกรรมในการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง กระบวนการกลุ่ม หรือวิธีอื่น ๆ ที่เหมาะสม

ขั้นที่ 2 การแสวงหาข้อมูลและการจัดการเรียนรู้

2.1 ผู้เรียนศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง จากสื่อ อินเทอร์เน็ต ภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งเรียนรู้อื่น ๆ

2.2 ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้ามาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนในกลุ่ม

2.3 ผู้เรียนร่วมกันสรุปองค์ความรู้ และเขียนสรุปรายงาน นำเสนอครูผู้สอน

2.4 ครูและผู้เรียนร่วมกันสรุปองค์ความรู้ที่ได้รับ

ขั้นที่ 3 การปฏิบัติและนำไปประยุกต์ใช้

- 3.1 ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติใช้ในการทำงาน การวางแผนจัดการความเสี่ยง แผนขยายอาชีพ ใน การดำรงชีวิตประจำวัน
- 3.2 ผู้เรียนรวบรวมผลการปฏิบัติ สรุป และจัดทำรายงาน

ขั้นที่ 4 การประเมินผล

- 4.1 ครูและผู้เรียนร่วมกันสรุปองค์ความรู้จากการนำเสนอผลงาน รายงานของผู้เรียน
- 4.2 ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้จากการสรุปองค์ความรู้ไปใช้ในการปรับปรุง แก้ไข ข้อบกพร่องของตนเอง
- 4.3 ครูประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนจากผลงาน เอกสารรายงาน ใบงาน ตามสภาพความเป็นจริง และธรรมชาติของผู้เรียน

สื่อ

1. หนังสือเรียน/สื่อสิ่งพิมพ์
2. ใบความรู้

การจัดการความเสี่ยง

ความหมายของความเสี่ยง และการจัดการความเสี่ยง

ความเสี่ยง หมายถึง เหตุการณ์หรือการกระทำใด ๆ ที่อาจเกิดขึ้นภายในสถานการณ์ที่ไม่แน่นอน และส่งผลกระทบต่อหรือสร้างความเสียหายหรือความล้มเหลว หรือการลดโอกาสที่จะบรรลุเป้าหมายและ วัตถุประสงค์ เช่น การลงทุนใดที่มีความไม่แน่นอนในอัตราผลตอบแทนสูงความเสี่ยงก็จะสูงตาม ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า ความเสี่ยง คือ อัตราของความไม่แน่นอน การจัดการความเสี่ยง หมายถึง กระบวนการในการวิเคราะห์ ประเมิน ดูแล ตรวจสอบ และควบคุม ความเสี่ยงที่สัมพันธ์กับกิจกรรมหน้าที่และกระบวนการทำงาน เพื่อให้งานลดความเสียหายจากความเสี่ยง มากที่สุด อันเนื่องมาจากภัยที่ต้องเผชิญในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง หรือเรียกว่า ภัยที่ภัยที่ยากจะหยั่งรู้อาจเกิดขึ้น เมื่อใด ความสำคัญของความเสี่ยง ในการบริหารจัดการทั่วไป จะต้องดำเนินงานตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายโดยเฉพาะที่จะ เกี่ยวข้องกับการควบคุมเพื่อให้ได้ผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายนั้น สิ่งที่ต้องเน้นคือ การตรวจสอบภายใน การ ควบคุมภายใน การบริหารจัดการความเสี่ยง ผลกระทบจากความเสี่ยง

ผลของความเสี่ยงอาจส่งผลกระทบต่อองค์การใด ดังนี้

1. ความเสี่ยงต่อการดำเนินการที่ขาดทุน ผลการดำเนินงานที่ขาดทุนขององค์การแสวงหากำไรที่เกิดจากการตัดสินใจผิดพลาดของผู้บริหาร หรือเกิดจากภัยธรรมชาติที่ไม่คาดฝัน อาจนำไปสู่ความล้มเหลวขององค์การใด ส่วนองค์การทางการศึกษาถึงแม้ไม่ได้เป็นองค์การแสวงหากำไร หากผู้บริหารตัดสินใจ ผิดพลาดย่อมส่งผลกระทบต่อความชะงักงันหรือล้มเหลวได้เช่นกัน

2. ความเสี่ยงต่อความล้มเหลวของนโยบายหรือโครงการ หากผิดพลาดในนโยบาย ย่อมส่งผลกระทบต่อทิศทางการพัฒนา หากเป็นระดับโครงการก็จะส่งผลถึงความสูญเสียของโครงการ จากการไม่ได้ศึกษาความเป็นไปได้ ไม้ได้คำนึงจุดคุ้มทุน หรือมีการทุจริตคอร์รัปชัน โดยเฉพาะโครงการของภาครัฐที่ประสบ ความล้มเหลว

3. ความเสี่ยงต่อความเชื่อถือน้อยลง ความสำเร็จหรือความล้มเหลวของผู้บริหาร จะส่งผลถึง กระแสนิยมและความไว้วางใจของสาธารณชน ทำให้จึงต้องป้องกันความเสี่ยง ทุกคนเห็นความสำคัญของการป้องกันความเสี่ยงโดยการลดความเสี่ยงอยู่แล้ว เช่น ในชีวิตจริงการ ทำประกันภัยรถยนต์

การทำประกันชีวิต หรือประกันสุขภาพ เหล่านี้เป็นกรป้องกันความเสี่ยงส่วนบุคคล ส่วนการป้องกันความเสี่ยงจากองค์การ เพื่อลดความเสี่ยงในองค์การนั่นเอง จึงพอสรุปได้ ดังนี้

1. เพื่อให้ผลดำเนินงานของหน่วยงานเป็นไปตามเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่วางไว้
2. เพื่อส่งเสริมความมั่นคง และลดความผันผวนของรายได้ อันจะทำให้องค์การเติบโตอย่างมีเสถียรภาพ

3. ลดโอกาสที่จะทำให้เกิดการสูญเสียจากการดำเนินงาน

4. เพิ่มคุณค่าให้กับบุคลากร และผู้เกี่ยวข้อง

5. เพื่อให้เกิดการบูรณาการกับระบบงานอื่นได้ดีกว่าเดิม

การแก้ปัญหาความเสี่ยง

การแก้ไขปัญหาความเสี่ยง หมายถึง การทำให้เกิดสภาพการณ์ที่เราคาดหวัง การที่คนจำนวนมากไม่สามารถแก้ไขปัญหาดตนเอง หรือผู้บริหารไม่สามารถจะแก้ปัญหาหน่วยงานของตนได้ ถึงแม้ จะรู้สภาพหรือเป้าหมายอยู่แล้ว แต่ก็ไม่สามารถไปสู่เป้าหมายได้ ทั้งนี้ เพราะปัญหาอาจมีมาก รุนแรง มี ความสลับซับซ้อน คลุมเครือ และแฝงไวด้วยปัญหาอื่น ๆ เป็นต้น

การแก้ปัญหาความเสี่ยงมี 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. จำเป็นต้องหาสาเหตุแห่งปัญหา แล้วจะนำสาเหตุนั้นมาเรียงลำดับความสำคัญอะไรเป็นเหตุเป็นผล
2. ชั้นสาเหตุของปัญหา การหาสาเหตุของปัญหาไม่ถูกต้องจะทำให้การแก้ปัญหาผิด ซึ่งตามปกติคนเรามักจะยึดติดกับแนวคิด หรือความรู้เดิม ๆ ทำให้มองเห็นปัญหาแต่เพียงด้านที่สัมพันธ์ สอดคล้องกับแนวคิดนั้น ๆ อีกประการ ผู้ที่รู้ถึงสาเหตุที่แท้จริงแล้วรีบด่วนสรุปโดยไม่พยายามค้นหาสาเหตุอื่น ๆ
3. ชั้นการกำหนดจุดมุ่งหมายในการแก้ปัญหา การคัดเลือกสาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาแล้วนำไปหาแนวทางแก้ไขจะทำให้ปัญหานั้นได้รับการแก้ไข เช่น ปัญหาอัตราการเพิ่มของประชากรสูงมาจากสาเหตุอะไร คนเกิดมาก คนตายน้อย หรือคนอพยพเขามามาก เป็นต้น
4. ชั้นกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหา การกำหนดทางเลือกในการแก้ไขปัญหาซึ่งอาจจะเป็นทางเลือกที่สามารถนำไปใช้แก้ปัญหาได้จริง ไม่ใช่เป็นเพียงอุดมการณ์หรืออุดมคติ หรือทางเลือกนั้น สามารถนำมาเปรียบเทียบกันได้ ทั้งที่วัดเป็นตัวเงินได้ และไม่สามารถวัดเป็นตัวเงินได้ การเลือกวิธีที่ดีที่สุดในการแก้ไขปัญหานั้น ควรมีการเปรียบเทียบตัวเลือกทั้งหมดที่ได้ด้วย วิธีต่าง ๆ โดยประเมินตัวเลือกแต่ละตัว แล้วจึงตัดสินใจเลือกวิธีแก้ปัญหาที่ดีที่สุด หรือหาวิธีใหม่ ปล่อยให้ ปัญหาคลี่คลายไปเองโดยไม่ต้องทำอะไร

การวางแผนปฏิบัติการจัดการความเสี่ยง

การวางแผนปฏิบัติการจัดการความเสี่ยง ควรมีผู้แทนจากฝ่ายต่าง ๆ ในองค์กรเป็นเสมือนคณะทำงานกลาง หากคณะทำงานยังไม่มี ความชำนาญพอ ควรจ้างที่ปรึกษาเข้ามาทำงานร่วมกัน เพื่อวางแผนปฏิบัติการจัดการความเสี่ยง โดยเริ่มจากการสร้างตัวแบบบริหารความเสี่ยงระดับองค์การ ซึ่งจะต้องมีการทบทวน วิเคราะห์ ตัดสินใจ และประเมินความเสี่ยงขององค์การก่อน ดังนี้

1. กำหนดตัวชี้วัดประสิทธิภาพ
2. จัดการฝึกอบรมให้ความรู้กับผู้แทนฝ่ายต่าง ๆ ให้ตระหนักถึงความเสี่ยง
3. จัดทำแบบสอบถาม
4. จัดให้มีการสัมภาษณ์
5. ดำเนินการทบทวนเอกสารที่มีอยู่จากฝ่ายต่าง ๆ โดยเน้นเฉพาะด้านความเสี่ยง
6. จัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการอย่างต่อเนื่อง
7. จัดทำตัวแบบความเสี่ยง
8. ตรวจสอบติดตามพื้นที่ของฝ่ายต่าง ๆ
9. วิเคราะห์สิ่งที่ได้จากการประเมิน

สิ่งที่จะได้จากการดำเนินงานในขั้นนี้ มีดังนี้

1. สามารถบ่งชี้ได้ว่าความเสี่ยงขององค์กรมีอะไรบางอย่างชัดเจน
2. สามารถจัดลำดับความสำคัญ และประเมินความเสี่ยงเหล่านั้น
3. จัดทำแผนปฏิบัติการจัดการความเสี่ยงในเรื่องที่สำคัญได้อย่างชัดเจน
4. ได้รายงานการบริหารความเสี่ยงต่อผู้บริหารได้
5. สามารถจัดลำดับแผนความเสี่ยงตามความสำคัญ และจำเปนนก่อนหลังโดยทำเป็น แผนปฏิบัติการที่

ชัดเจน

การวางแผนปฏิบัติการจัดการความเสี่ยง ประกอบด้วยขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

1. สำรวจความเสี่ยงในองคการ การสำรวจความเสี่ยงทั้งองคการโดยศึกษาจากตัวแทนฝ่ายต่าง ๆ ด
วยวิธีการตอบแบบสอบถาม การสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เปนนเหตุเปนนผลต่อความเสี่ยงขององคการ โดย
นำข้อมูลมารอกในตารางความเสี่ยงที่กำหนดไว้ ตามตัวอย่างดังนี้
2. ประเมินความเสี่ยงในระดับองคการ คณะทำงานกลางรวบรวมข้อมูลความเสี่ยง จากฝ่ายต่าง ๆ ที่
เกี่ยวข้อง นำมาจัดลำดับความเสี่ยง โดยอาจเชิญผู้มีสวนเกี่ยวข้องของรวมพิจารณา
3. กำหนดตัวควบคุมความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นในโอกาสต่าง ๆ รวมถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นได้
4. การทำแผนปฏิบัติการ จะต้องเลือกความเสี่ยงสูงสุดที่เป็นวิกฤตีกอนมาทำแผนปฏิบัติการ เช่น การ
ทุจริตคอร์รัปชั่น การผันผวนจากราคาสินคาคาตุนทุน เป็นต้น
5. การทำรายงานสรุปความเสี่ยง เพื่อนำข้อมูลความเสี่ยงมาจัดทำแผนปฏิบัติการการจัดการ ความ
เสี่ยง โดยเรื่องวิกฤตีกที่ต้องเร่งแก้ไข

ใบงานที่ 1 การวิเคราะห์ศักยภาพและการจัดการความเสี่ยงในองคการ

ให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่มๆ ละ 5 คน เลือกประธาน ผู้นำเสนอ และเลขาแล้วร่วมกันพิจารณา ตามประเด็น ดังต่อไปนี้

1. อาชีพ.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ชั้นระบุปัญหา.....

.....

.....

.....

.....

3. ชั้นหาสาเหตุของปัญหา.....

.....

.....

.....

.....

4. ชั้นกำหนดจุดมุ่งหมายในการแก้ปัญหา.....

.....

.....

.....

.....

5. ชั้นกำหนดแนวทางแก้ปัญหา.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

บันทึกหลังการสอน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

กศน. ตำบล ..... กศน.อำเภอควนกาหลง จังหวัดสตูล

สัปดาห์ที่..... วันที่.....

ผู้เรียนทั้งหมด.....คน มาเรียน.....คน ขาดเรียน ..... คน

1. ผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

.....
.....
.....
.....
.....
.....

2. ปัญหา / อุปสรรค

.....
.....
.....
.....

3. ข้อเสนอแนะ/แนวทางแก้ไข

.....
.....
.....
.....

ลงชื่อ..... ผู้บันทึก

( )

ความคิดเห็น	ความคิดเห็น
....	....
ลงชื่อ.....นายทะเบียน ( )	ลงชื่อ.....ผู้บริหารสถานศึกษา ( )

